

[Indenrigsministeren]

nistrativt. Den var nemlig ikke bundet af en lovgivning. Det er jo en helt principiel diskussion, som man kan tage, om folketingets skal blande ministerens ansvarsområde ind i folketingets arbejde i en sådan grad, at der sker en forplumring af sondringen mellem ministrenes og folketingets ansvar. Vi har en tredeling af magten her i landet, men jeg føler, at folketinget på mange områder i stigende grad er begyndt at blande tingene betænkeligt sammen, og det er der altså tale om her. Jeg var i min gode ret til at ændre den bekendtgørelse dengang. Der var intet i lovgivningen, der ikke gav mig mulighed for det. Det, man som minister ikke kan gøre på medicinområdet uden om folketinget, er at sætte tilskudssatserne ned el.lign., men her er der tale om en helt reel ting, som ministeren administrativt kan ændre, og det var det, jeg gjorde.

Når jeg nævner det, er det, fordi det, hvis man ønsker at lave en sådan lovgivning med tilbagevirkende kraft, i høj grad rejser det spørgsmål, som man må stille jurister, hvornår det så vil være rimeligt at ændre det, om det skal være fra den dag, hvor ministeren udnytter sin ret til at gennemføre nogle administrative bestemmelser, eller det skal være fra den dag, hvor folketinget underkender disse administrative bestemmelser, nemlig ved et forslag som det, hr. Agerschou har fremsat. Det er en rent principiel diskussion, som man bestemt godt kunne tage i folketinget i almindelighed, også når det drejer sig om andre spørgsmål end medicin.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det er korrekt, når ministeren hævder, at folketinget i sin tid har givet ministeren en bemyndigelse til det, hun gjorde den 23. marts 1984, men folketinget kan tage den bemyndigelse fra ministeren igen, hvis folketingets flertal mener, at ministeren udøver den på en måde, der ikke er i overensstemmelse med den måde, folketingets flertal mener den skal udøves på. Det er det, der er sket, og det skal indenrigsministeren ikke forplumre.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det har jeg ikke et øjeblik underkendt. Jeg mener, det er aldeles rigtigt, at folketinget til

enhver tid selvfølgelig kan tage en sådan bemyndigelse fra en minister, hvis der viser sig et flertal for noget andet, men man kunne i princippet sige, at folketinget derved også fuldstændigt tager ansvaret. Hvis folketinget på den måde ønskede at gribe ind i alle mulige sager inden for et ministerområde, ville det være plat umuligt for ministeren at leve op til sit ansvar som minister, og det ville skabe nogle ganske alvorlige problemer, selv om det selvfølgelig er meget rart at blive ansvarsfri, hvad man ville blive på den facon.

Når jeg tager det frem, er det, fordi det rejser et spørgsmål af væsentlig betydning, hvis folketingets flertal eller nogle partier ytrer ønske om, at noget skal have tilbagevirkende kraft, nemlig hvornår datoen så er, om det er fra den dag, hvor ministeren udnytter sine administrative beføjelser ifølge lovgivningen, eller det er fra den dag, hvor folketinget omgør det. Jeg mener, det sidste må være korrekt, men det skal der vist jurister til at vurdere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 95:

Forslag til folketingsbeslutning om demokratisering af valgene til folketinget.

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 27/3 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

[Indenrigsministeren]

Dette snart traditionelle forslag om ophævelse af folketingsvalglovens såkaldte spærre-regler er altså nu fremme igen, og denne gang er det kombineret med noget nyt, nemlig et forslag om indførelse af valgforbund.

Spærrereglerne blev indført i forbindelse med grundlovsændringen i 1915. Imidlertid er der mange, der ikke ønsker, at de skal fjernes, tværtimod er der nogle, der mener, de bør skærpes. Den udformning, de har i dag, er netop udtryk for folketingets flertals mening om den sag, og som det lige er kommet til udtryk under behandlingen af valglovsforslaget, er de altså et kompromis mellem forskellige hensyn, som folketinget har ment vejede tungt. Derfor behøver jeg ikke at sige andet, end at jeg er modstander af forslaget om lempelser i spærrereglerne, og i øvrigt henvise til, at østre landsret i en dom af 20. december 1972 har fastslået, at spærre-reglerne ikke er i strid med grundlovens § 31, stk. 2, eller principperne bag denne bestemmelse. Regeringen har altså intet ønske om at ændre spærrereglerne.

Jeg kommer herefter til forslaget om valgforbund. Sådanne kendes jo, som det også er nævnt i forslaget, ved de kommunale valg, i den færøske folketingsvalglov samt ved valg til Europa-Parlamentet. Der findes ikke i nogen af de pågældende valglove tillægsmandater. Der er derfor ikke behov for spærre-regler. Det er imidlertid tilladt at indgå valgforbund. Derimod er der ikke er adgang til at indgå valgforbund ved folketingsvalg, da indgåelse af valgforbund kan medføre, at spærrereglerne forhindrer små partiers repræsentation. Den bliver jo fuldstændig illusorisk.

Jeg kan altså også for dette forslags vedkommende indskrænke mig til at fastslå, at jeg er modstander af indførelse af valgforbund i folketingsvalgloven. Jeg mener ikke, det er et rigtigt forslag. Jeg mener altså heller ikke, at det er skruet logisk rigtigt sammen.

Erenbjerg (S):

VS skal ikke have utak, fordi de gennem dette beslutningsforslag har skabt mulighed for en principiel debat om spærregrænsers indflydelse på den demokratiske beslutningsproces. Historiske erfaringer har vist os, at antallet af politiske partier i et parlament ikke nødvendigvis er ligefrem proportionalt

med en udbygning af den demokratiske beslutningsproces. Tværtimod viser eksempelvis Weimarrepublikken os noget ganske andet, nemlig et kaotisk parlament, som dannede baggrund for ønsket om en stærk mand.

Afprøvningen af politiske holdninger, den meningsbrydning, der skal finde sted, kan udmærket finde sted i større partigrupperinger. Det praktiske arbejde i folketinget sætter vel også en naturlig grænse for, hvor små folketingets forskellige partigrupperinger kan være, hvis de skal kunne deltage i et seriøst stykke lovgivningsarbejde.

Vi har intet ønske om at svække den demokratiske beslutningsproces, og vi vil med interesse deltage i udvalgsarbejdet om det foreliggende beslutningsforslag.

Lis Aaltonen (KF):

Det konservative folkeparti vil arbejde for, at arbejdet i folketinget bliver effektiviseret, og ikke for, at folketinget bliver mere uarbejdsdygtigt, end det er i forvejen. Kort sagt: vi kan ikke gå ind for beslutningsforslaget.

Bente Nielsen (V):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Sønderby, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne gøre et par bemærkninger til dette forslag.

Forslaget består jo af to elementer, nemlig for det første en afskaffelse af spærrereglerne og for det andet en mulighed for at indgå valgforbund ved folketingsvalgene. Lad mig om det første forslag, afskaffelse af spærre-reglerne, sige, at vi fra venstres side ikke finder det relevant at afskaffe spærrereglerne. Vi mener, at der i valgloven er gode betingelser for, at alle ansøgere kan komme til orde og blive repræsenteret i folketinget, som reglerne er i dag. Erfaringen har også vist, at omkring 10 partier ofte er repræsenteret her i tinget.

Indførelse af valgforbund i forbindelse med folketingsvalg er også efter vores mening unødvendig. Det stemmespild, som anføres som årsagen til, at man vil have mulighed for valgforbund, som det er tilfældet ved kommunalvalg og Europa-Parlamentsvalg, findes jo ikke på samme måde ved folketingsvalg. Her har vi netop systemet med tillægsmandater til at udligne det stemmespild, der måtte opstå i den enkelte kreds, og ven-

[Bente Nielsen]

stre kan derfor heller ikke gå ind for den del af forslaget.

Tommy Dinesen (SF):

Forslagsstillerne skriver i begrundelsen til forslaget, at de er tilfredse, hvis bare den ene af de to ting, der er ridset op, bliver vedtaget. SF har før stillet forslag om og er stadig væk enig med forlagsstillerne i, at 2 pct.s grænsen bør ophæves, således at flere forskellige partier får mulighed for at komme i folketinget.

Hvad angår forslaget om valgforbund, skal jeg sige, at vi i partiet ikke har diskuteret valgforbundstanken, og så længe denne tanke ikke er blevet besluttet i vores kompetente organer, vil vi være lidt svævende over for den.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Ole Vig Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne kort udtale, at det radikale venstre mener, at de forskellige politiske anskuelser har mulighed for at komme til orde under de nuværende regler, og at vi derfor ikke kan anbefale det foreliggende forslag.

Sonja Albrink (CD):

Forslaget om ophævelse af folketingsvalglovens såkaldte spærregler er fremme igen, og denne gang er det kombineret med et forslag om indførelse af valgforbund. Spærreglerne blev, som vi alle ved, indført i forbindelse med grundlovsændringen i 1915. Valgforbund kendes jo ved de kommunale valg samt den færøske folketingsvalglov og endvidere i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet.

Det er sjældent, at centrum-demokraterne er enige med VS, men i dette tilfælde kan jeg oplyse, at vi i hvert fald principielt ser positivt på den intention, forslaget er udtryk for.

Arentoft (FP):

Da vores ordfører i denne sag, hr. Poulsgaard, ikke kan være til stede, skal jeg gøre et par bemærkninger. Vi har altid i fremskridtspartiet ment, at det skulle være muligt for et passende antal mennesker, f.eks. 20.000, der ønskede sig repræsenteret ved en person i folketinget, at opnå dette; det vil

sige, at vi ikke mener, der overhovedet skal være tale om nogen form for spærregrense.

Hvad angår forslaget om valgforbund, mener vi, at valgloven i forvejen er tilstrækkelig indviklet, og da der ved folketingsvalg findes det særlige begreb, der hedder tillægsmandater, vil vi gerne have lov til at dykke lidt nærmere ned i spørgsmålet om, hvorvidt dette valgforbund også til folketingsvalg vil være en god idé. Men jeg kan da nævne, at der f.eks. ved valget i 1973 var folk fra de uafhængige, der kunne stille op på liste Z, og at to af dem blev valgt på liste Z, selv om de altså tilkendegav, at de tilhørte partiet de uafhængige, så den måde kan det altså lade sig gøre på. Første del af beslutningsforslaget er vi altså med på, anden del vil vi gerne se nærmere på.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne sige tak til centrum-demokraterne, fremskridtspartiet og SF for hel eller delvis tilslutning.

Når grundloven taler om en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser, forstår vi det på den måde, at der skal være en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser og ikke en eller anden tilnærmet ligelighed. Vi er opmærksomme på den dom fra østre landsret, som indenrigsministeren omtalte, og det er også klart, at repræsentationen i ethvert system, hvor man anvender repræsentativt demokrati, vil blive med tilnærmet ligelighed. Men det, som er det særlige ved spærregrensen, er, at den ikke bare er et udtryk for en matematisk afsvækkelse af ligeligheden, men har et direkte erklæret hensyn, der er modsat det matematiske, og derfor afsvækker den bevidst repræsentativiteten og ligeligheden, som grundloven foreskriver.

Det, som jeg synes er mest betænkeligt i hele diskussionen om spærregrensen, er den inddragelse af spørgsmålet om folketingets effektivitet og folketingets arbejdsform, som man hører, og som også et par af ordførerne var inde på i dag. Det er med andre ord bekvemmelighedshensyn, der sættes over grundlovens udtalte ønske om at sikre en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser, og den slags bekvemmelighedshensyn må vi afvise, fordi de erklæret strider imod ligelighedshensynet, som vi altså vil varetage med dette forslag.

[Lenger]

Hvad angår forslaget om at kunne indgå valgforbund ved folketingsvalgene, har det den virkning, at den enkelte vælger får en sekundær stemme. Netop hvis man opretholder en spærregrænse på 2 pct., er der mening i at tale om valgforbund ved folketingsvalg. Jeg vil gerne medgive indenrigsministeren, at meningen med valgforbund ikke er så stor, hvis man afskaffer 2 pct.s spærregrænsen, men hvis man opretholder denne, er der en mening, og så duer ministerens argument om tillægsmandaterne ikke. Tillægsmandaterne sikrer ikke ligelighed, så længe spærregrænsen opretholdes, men så kan valgforbundene altså råde noget bod på det brud, der sker på den ligelige repræsentation.

Hvis man inddrager effektivitetshensynet i spørgsmålet om valgforbundene, vil jeg gøre opmærksom på, at vi har valgforbund til kommunevalg og ved valg til EF-Parlamentet, og hvorfor skal kommunalbestyrelserne og EF-Parlamentet egentlig være mindre effektive end folketinget? Det er nemlig den logiske følge af at anvende disse effektivitetsbetragtninger på spørgsmålet om valgforbund.

Derfor vil en opfyldelse af det ene af de ønsker, vi har givet udtryk for her, rent umiddelbart tilfredsstillende os, men selvfølgelig ville det være bedre, hvis man gennemførte begge forslag. Der er dog ud over det den logiske mening i det, at valgforbundene er aktuelle og nødvendige for at sikre ligelighed i den situation, hvor man opretholder 2 pct.s spærregrænsen, medens tillægsmandaterne ikke kan løse de problemer, som ministeren og fru Bente Nielsen var inde på at de ville løse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, bestræber jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 116:

Forslag til folketingsbeslutning om midlertidigt stop for udvidet anvendelse af ny medicinsk teknologi.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 4/4 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Lad mig straks sige – og det vil også være folketinget bekendt – at jeg på mange måder deler den bekymring, som ligger bag dette forslag om et midlertidigt stop for udvidet anvendelse af medicinsk teknologi. Jeg deler bekymringen for, hvor den tekniske og videnskabelige udvikling kan føre os hen, hvis vi ikke i tide besinder os og tager højde for, at der er nogle grundlæggende etiske værdier, som vi ønsker bevaret i vort samfund, og som vi ønsker at videregive til vore efterkommere. Det er derfor nødvendigt, at vi diskuterer disse ting politisk. Jeg har egentlig undret mig over, at man ikke har gjort det tidligere, men det er faktisk først nu, der rigtig er kommet gang i den politiske debat.

Nogle forskere har også efterlyst en sådan politisk debat meget stærkt i den senere tid, og jeg er som sagt helt enig i nødvendigheden af en sådan politisk debat, fordi man deraf vil kunne udlede, om og i hvilket omfang vi eventuelt skal begrænse og regulere brugen af den ny teknologi på de områder, som har med livets opståen og den menneskelige arvmasse at gøre.

Fordi jeg følte et behov for en sådan politisk stillingtagen, og for altså at sætte et skub i den politiske debat, afholdt jeg derfor sidste efterår et orienteringsmøde på rigshospitalet om netop de emner og de problemstillinger, som dette forslag vedrører, og i fortsættelse af den høring har vi i indenrigsministeriet nedsat et udvalg, som skal kortlægge, hvor der ud fra etiske synspunkter er særlige problemer inden for områderne gensplejsning, ægtransplantation eller reagensglasbefrugtning, fosterundersøgelser og kunstig insemination, og om der er behov for regulering eller begrænsning af anvendelsen af dis-